

Vergaderjaar 2017–2018

34 775 XVII

Vaststelling van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2018

Nr. 56

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 maart 2018

Van 5 tot 10 februari leidde ik een economische missie naar Vietnam (Hanoi, Ho Chi Minh stad) en Maleisië (Kuala Lumpur). Met deze brief doe ik kort verslag van dit bezoek.

De missie richtte zich primair op het versterken en verdiepen van de economische betrekkingen, met als belangrijkste prioriteiten het uitbreiden van de samenwerking op het gebied van circulaire economie, water en stedelijke ontwikkeling. De missie was een vervolg op de inkomende bezoeken van de Vietnamese premier Phuc en de Maleisische Minister van Internationale Handel en Industrie in 2017 waarbij deze thema's ook centraal stonden. Hans de Boer, voorzitter van VNO-NCW trad op als zakelijk missieleider voor de 45 deelnemende bedrijven.

Tijdens de missie werd in diverse samenstellingen een intensief programma doorlopen in Hanoi, Ho Chi Minh stad en Kuala Lumpur. Dankzij vele ontmoetingen met ministers, andere autoriteiten en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven werd nadrukkelijk de aandacht gevestigd op de meerwaarde van het Nederlands bedrijfsleven voor Vietnam en Maleisië. Uit de ontvangen feedback van de meereizende bedrijven en kennisinstellingen blijkt tevredenheid over de uitkomsten van de missie en de perspectieven voor de toekomst. Gezien het belang dat men in Aziatische kringen hecht aan relatieonderhoud op hoog niveau, werd de economische missie zeker ook aan zowel Vietnamese als Maleisische kant zeer op prijs gesteld.

Het bezoek aan Vietnam vormde het startschot voor de viering van 45 jaar diplomatieke betrekkingen tussen Vietnam en Nederland in 2018. Zowel tijdens openbare events als bij gesprekken achter gesloten deuren zijn de economische doelstellingen van de missie en de belangen van individuele

bedrijven benadrukt. De SDGs vormden een rode draad door de verschillende programmaonderdelen.

Hanoi en Ho Chi Minh stad

Het programma startte op dinsdag 5 februari in Hanoi met een gesprek met de **viceminister van handel, Hoang Quoc Vuong**. Tijdens dit gesprek kwam met name het EU-Vietnam handelsakkoord aan bod, waarover vorig jaar de onderhandelingen werden afgesloten en dat na tekening en ratificatie eind 2018 in werking zou moeten treden. Van Vietnamese kant werd er aangedrongen op spoedige ratificatie. Van Nederlandse zijde werd steun hiervoor in algemene zin toegezegd, maar werd benadrukt dat Vietnam aan alle standaarden van het duurzaamheids Hoofdstuk zal moeten voldoen en zal worden gewezen op het aandachtspunt van mensenrechten. Het EU-Vietnam handelsakkoord was ook de rode draad in het gesprek met een viertal vertegenwoordigers van het Vietnamese maatschappelijk middenveld, waar de algemene mensenrechtensituatie, *civil society space* en verschillende aspecten van IMVO in Vietnam aan de orde kwamen.

Met de **viceminister van transport, Nguyen Van Cong** werd kort gesproken over concrete samenwerking op de gebieden maritiem en luchtvaart. De viceminister benadrukte de noodzaak voor Vietnam om het transportsysteem en de logistieke infrastructuur te ontwikkelen. Dit bood mij de kans om de goede Nederlandse positie op logistiek, luchtvaart en maritiem gebied te benadrukken. De Vietnamese luchtvaartmarkt biedt met een groei van 29% in 2016 vele kansen voor ontwikkeling van nieuwe en uitbreiding van bestaande luchthavens. Na afloop van dit gesprek werd er tussen een Nederlands cluster van bedrijven en kennisinstellingen in de maritieme sector en een cluster uit de Vietnamese maritieme sector een MoU *Inland Waterways* ondertekend, dat het resultaat was van gesprekken tussen de twee clusters eerder die dag.

Tijdens het gesprek met **Premier en Politburo-lid Nguyen Xuan Phuc** memoreerde de Premier positief aan zijn bezoek aan Nederland in juli 2017 en benadrukte hij de goede economische relatie tussen Nederland en Vietnam, gebaseerd op de strategische partnerschappen tussen de landen (water en klimaatadaptatie, landbouw en voedselzekerheid). Dit gesprek bood mij en VNO-NCW-voorzitter De Boer de kans om de Nederlandse expertise op de gebieden van water, landbouw, maritieme en stedelijk uitdagingen te benadrukken. Het Nederlandse voorstel voor concrete *flagship* initiatieven op deze terreinen werd met enthousiasme ontvangen. VNO Voorzitter De Boer bood aan hier follow up aan te geven en tijdens het ASEAN World Economic Forum een plan te presenteren. Daarnaast sprak Premier Phuc steun uit voor de Nederlandse benadering ten aanzien van het MH17-dossier.

Tijdens een handelsreceptie in Hanoi werd gerefereerd aan de viering van 45 jaar diplomatieke betrekkingen, waarbij samen met **viceminister Buitenlandse Zaken Bui Thanh Son** het logo voor deze viering werd onthuld.

In Ho Chi Minh Stad vonden ontmoetingen plaats met de **Party Secretary Nguyen Thien Nhan** en met de **Voorzitter van de People's Committee Nguyen Thanh Phong**. Bij deze gesprekken lag de focus voornamelijk op de samenwerking op het gebied van water en klimaat onder het Strategic Partnership en circulaire economie. Partijsecretaris Nhan refereerde aan de samenwerking met Rotterdam en de overstromingsproblematiek in HCM stad. Van Nederlandse zijde werd deze

problematiek geïdentificeerd als een mogelijk *flagship* project in dit lustrumjaar.

In Hanoi en Ho Chi Minh City werden voor het meereizend bedrijfsleven succesvolle matchmaking seminars en collectieve bedrijfsbezoeken georganiseerd. Daarnaast bracht de officiële delegatie in Ho Chi Minh City een bezoek aan waterprojecten om inzicht te krijgen in de stedelijke uitdagingen van deze stad en vond een seminar plaats over de SDGs in relatie tot het bedrijfsleven. De SDGs vormden een rode draad door de verschillende programmaonderdelen. Hoewel Vietnam inmiddels de lager-middeninkomen status heeft bereikt, is er ook nog een grote ontwikkelagenda. Er is behoefte aan veel financiering om de benodigde investeringen in onder meer infrastructuur, water en landbouw te realiseren. Nederland richt zich in de bilaterale relatie op zowel de bevordering van wederzijdse handel en investeringen, als op het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Deze benadering wordt door Vietnam gewaardeerd.

Kuala Lumpur

Op donderdag 8 en vrijdag 9 februari 2018 deed de delegatie Maleisië/ Kuala Lumpur aan. Het programma startte op 8 februari jl. met bilaterale consultaties met **Minister Mustapa van Internationale Handel en Industrie**. Minister Mustapa sprak zeer positief over zijn werkbezoek aan Nederland in oktober vorig jaar Nederland, waarbij hij onder andere Brainport Eindhoven en de High Tech Campus bezocht. Er bleek aan Maleisische zijde veel interesse in samenwerking met Nederland op gebied van innovatie/high-tech development, water, afvalverwerking en circulaire economie. Minister Mustapa toonde specifiek belangstelling in samenwerking en informatie-uitwisseling binnen het MKB en de Nederlandse aanpak in de gouden driehoek van overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven.

Ook de ontwikkelingen in de ASEAN-regio en het EU-Maleisië vrijhandelsakkoord kwamen aan de orde. Met betrekking tot de ASEAN gaf Minister Mustapa toe dat er nog veel vooruitgang te boeken is op het terrein van non-tarifaire maatregelen en verbetering van douaneprocedures. Maleisië hecht daarnaast aan hervatting van de FTA-onderhandelingen met de EU, maar de Minister benadrukte dat veel zo niet alles zal afhangen van de EU's bewegingen ten aanzien het gebruik van palmolie als biobrandstof in de trilog over de Renewable Energy Directive (RED2) 2021–2030. Samen met Minister Mustapa werd de matchmaking voor de zakelijke delegatie geopend waarop een seminar over «*the Dutch Approach to Innovation and High Tech Development*» plaats vond in samenwerking met het Maleisische Ministerie van Internationale Handel en Industrie en Brainport Eindhoven. Minister Mustapa verzocht Brainport Eindhoven om te helpen hun samenwerkingsmodel in Maleisië te introduceren.

Tijdens de missie sprak ik ook vrouwelijke ondernemers en bestuurders. Dit gaf de voorzitter van VNO-NCW de heer De Boer en mij de gelegenheid om het belang van vrouwelijk ondernemerschap en *gender equality* in bestuursraden te benadrukken. Dit werd ook aan Maleisische zijde onderschreven; Maleisië heeft het streefcijfer om ten minste 30% vrouwen in bestuursraden te realiseren.

Op 9 februari jl. vond een gesprek plaats met **Minister van Transport Liow** waarin uitgebreid stil werd gestaan bij de MH17 samenwerking en de samenwerking in ICAO-kader om betere regelgeving te krijgen voor het vliegen over conflictgebieden. Liow bedankte Nederland voor de goede samenwerking en herbevestigde het Maleisische commitment in dezen. Daarnaast werd gesproken over de mogelijke hervatting van de vluchten

van Malaysian Airlines op Amsterdam. en maritieme samenwerking. Ook vroeg ik aandacht voor de Nederlandse oorlogsgraven die zich in Maleisische wateren bevinden en verzocht om medewerking voor een onderzoeksmis­sie.

Tijdens een lunch met de **Minister van Plantation Industries and Commodities**, Mah Siew Keong, werd gesproken over de samenwerking op het gebied van palmolie en verdere verduurzaming van de palmolieketen. Minister Mah wees op de grote zorgen in Maleisië over de sociaaleconomische gevolgen voor de 650.000 kleine planters (*small-holders*) en hun gezinsleden van de voorstellen van het Europees parlement om in het kader van RED2 palmolie versneld uit te faseren als biobrandstof en verzocht om redelijke overgangstermijnen en vooral ook om geen «discriminatie» van palmolie te betrachten ten opzichte van andere plantaardige oliën. Ik heb de Minister gewezen op de motie van uw Kamer ter zake en gaf aan dat het belangrijk is verder samen te werken aan verduurzaming van de palmolieketen via initiatieven gericht op certificering, verbetering arbeidsomstandigheden, behoud van bossen en biodiversiteit, met oog voor de lokale omstandigheden. Minister Mah benadrukte het *commitment* van Maleisië aan verduurzaming van de sector.

Hij wees op initiatieven die de afgelopen jaren zijn ontplooid op dit vlak en op de voornemens van de Maleisische regering om de hele sector voor 2020 te certificeren. Hij verzocht om steun hiervoor van de EU ook om binnenlands voldoende draagvlak te houden voor de verduurzamingsagenda. Afgesproken werd het slapende subcomité over palmolie van de gezamenlijke werkgroep over «*commodities*» nieuw leven in te blazen. Voorafgaand aan de lunch vond een *Memorandum of Agreement* ondertekening tussen Universiteit Wageningen en de Malaysian Palm Oil Board over de samenwerking op het gebied van biomassa plaats.

Ook werd met het Innovatieagentschap van Maleisië (AIM) en oud-minister Idris Jala van Pemandu gesproken over opvolging van een seminar over circulaire economie/*renewable energy*, waarbij plannen worden uitgewerkt voor verdere samenwerking op het gebied van biomassa/*renewable energy*.

Het handelsbezoek werd afgesloten met een voetbal-clinic door Cruyff Football onder leiding van Wim Jonk, in samenwerking met de Johan Cruyff Foundation, voor jonge nationale selectiespelers en (Rohingya) vluchtelingenkinderen, waarvoor ik de aftrap verzorgde. Eerder die dag had de Cruyff Foundation een *letter of intent* getekend met de Maleisische organisatie Yayasan Hasana voor de aanleg van nieuwe Cruyffveldjes in Maleisië.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag